

רדב"ז ח"ח סי' קכה

שאלת: ממני, עלב דכא דחול [סנהדרין י"ז ע"א], בכל יום (יוס) היו (בדוקים) [דנין] את העדים בכיוי יכה יוסי את יוסי (זו) מאי שנא שם זה, וכ"ת מפני שיש בו ד' אותיות כנגד שם בן ד', וכלל יש כמה שמות שיש בהם ד' אותיות, כגון ילחק יעקב יוסף אנוש קין, חולתם כרעב.

תשובה: דע כי אין בכל השמות שישתתף בו ג' דברים אלו, יש בו ד' אותיות, ויש בו כל אותיות שם הכוה כו"י, כי ה"א כפולת בשם הכוה, ויש בו סמ"ך אשר ליוס כ"ו כמנין שם הכוה. וזו ראייה שאינו חייב סקילה אלא על שם הכוה לא על שם האדנות, כאשר כתב הרמב"ם ז"ל [ב"י ע"ז פ"ב כ"ז]. וראיתי מי שכתב כי ראייתו ז"ל מהא דגרסינן [שם סי' ע"א] אמר רב אחא בר יעקב אינו חייב עד שיצרך שם בן ד' אותיות, ולא אלא שם המפורש.

ולדידי הא לא מכרעא כלל, לפי ששם בן מ"צ קרא אותו רש"י ז"ל [שם ד"ב שם] שם המפורש, ויש מי שכתב כי שם המפורש הוא שם בן ע"ב, וכבר הארכתי על זה בענין בתשובה אחרת (ח), ולאפוקי כל בני הולך רב אחא בר יעקב לומר שם בן ד' דכיוי שם הכוה, אבל לא כיחב כונתו לחייב על שם אדני שכרי יש למעלה משם זה כמה שמות קדושים ולא מתחייב עליהם קטל, וכ"ת מפני שאנו מבינים בו שם הכוה, אין זה מטעם רוב קדושה שיש בו יותר משאר שמות הקדש, וזה ידוע למשכילים.

הילכך כגון שאין חייבים מתבא אלא על שם המפורש בן ד' אותיות הכוה, ומרוב קדושתו אמרו [שם י' ע"א] ככונס אותו אין לו חלק לעכו"ז. ולמאן דגריס יוסי (זו), לפי שהוא בן ד' אותיות ועולה פ"ו כמנין אלהים, וכן כתב רש"י ז"ל [שם י"ז ע"א ד"ב בכל].

יד רמ"ה

כינוי כי הדיא דשבועות (ח). יכה יוסה¹⁹⁸ את יוסה¹⁹⁹, דלא מיחייב עד שיצרך שם בשם כדמפרש בגמרא לקמן, ולהכי נקט יוסה לפי שיש בו יו"ד וא"ו ה"א שהן רוב אותיות של שם בן ארבע אותיות שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א²⁰⁰. ואית דגרסי²⁰¹ יוסי יו"ד וא"ו סמ"ך יו"ד וקאמרי דבירושלמי מפרש דלהכי נקט יוסי משום דאית ביה עשרין ושית כמנין יו"ד ה"א וא"ו ה"א בגימטריא, וסמ"ך סימן²⁰², ואנן לא חזי לן. נגמר הדין

גליוני הש"ס גיטין לו.

מהכינוי ודו"ק וענין היום אות סמ"ך אות של סימן ע"פ חידושי רמ"ה סנהדרין כ"ו מש"ס אהך דיכה יוסי כו' בשם הירושלמי דכינוי יוסי משום דאותיות יו"ו נימ"ע כ"ו כמנין השם ואות ס' סימן ע"פ וע"פ שבה ס' ח' וסימנא כמך סמך ע"פ ומוכן ביותר לפי הנ"ל וע"פ שם ס' ב' וסימנך עד דאחא מפומבדיתא

רמב"ם פ"ב מהלכות ע"ז

כוכבים ששניהם כופרים בעיקר הם: ז' ואלו הן דיני המגדף. "אין המגדף חייב סקילה עד שיפרש את השם המיוחד של ארבע אותיות שהוא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד ויברך אותו בשם מן השמות שאינם נמחקים שנאמר ונוקב שם ה' על השם המיוחד חייב סקילה ועל שאר הכינויים באזהרה. ויש מי שמפרש שאינו חייב אלא על שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואני אומר שעל שניהם הוא נסקל: ח אזהרה של מגדף מנין שנאמר אלהים לא